

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Hai, ngày 18/08/2025.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

Bài 167: Chiếm hữu là tạo nghiệp. Không chế là mê hoặc

Chúng ta hãy quán chiếu xem chúng ta có thái độ không chế, chiếm hữu đối với mọi sự mọi việc hay không? Quả thật chúng ta có tâm này, chính vì thế, đây là ngọn nguồn của mọi sự chướng ngại và khổ đau. Khi làm một việc gì đó, chúng ta cứ mong rằng việc đó phải thật tốt. Chúng ta không cần phải tư duy, dụng tâm theo ý mình vì đây chính là tâm không chế, cưỡng cầu. Chỉ cần làm đúng như lý như pháp, dụng tâm chân thành thì mọi việc sẽ tốt!

Hòa Thượng nói: ***“Phật giáo hóa chúng sanh là bị động chứ không chủ động. Trên Kinh Phật dạy chúng ta tùy duyên mà không phan duyên. Phan duyên là có ý không chế. Thế còn nếu bạn có ý niệm chiếm hữu thì sao? Trong tùy duyên cũng lại không có ý niệm này! Tâm tùy duyên nhất định sẽ thanh tịnh.”***

Nếu chủ động giáo hóa chúng sanh thì Phật chỉ nói một bộ Kinh A Di Đà, khuyên chúng sanh niệm Phật cầu vãng sanh. Trên thực tế, chúng sanh thích pháp này pháp kia nên Phật phải tùy theo sở thích của chúng sanh mà nói ra pháp họ ưa thích. Chữ “*bị động*” cũng là cách nói khác của tùy duyên, duyên của chúng sanh thế nào thì ứng cơ như thế mà thuyết pháp. Đây là chỗ không có chướng ngại, không có khổ đau mà Phật làm ra biểu pháp cho chúng ta thấy. Còn chúng ta thì vẫn có chướng ngại và vẫn có khổ đau là vì luôn không chế, chiếm hữu. Miệng thì nói là tùy duyên nhưng thực tế khi làm việc, chúng ta lại phan duyên.

Những tập khí xấu ác này luôn tồn tại trong chúng ta. Chỉ cần không để ý thì hoàn cảnh sẽ khiến những tập khí xấu nổi dậy. Cho nên người xưa rất cẩn trọng, khi có việc quan trọng, thiết thực lợi ích chúng sanh thì các Ngài mới xuống núi. Còn nếu không, các Ngài ở chốn tịch tĩnh dưỡng tâm. Người tu hành có đạo lực mà còn cẩn trọng như vậy, huống hồ chúng ta đạo không có, lực cũng không nên rất dễ dàng bị lôi kéo vào tập khí xấu ác của chính mình.

Tâm phan duyên thì không thanh tịnh. Trong tâm luôn là được mất, thành bại, tốt xấu, hơn thua, lời lỗi, làm hỏng đi sự thanh tịnh. Người phan duyên như thế sẽ không tự tại. Trong quá trình tu học, chúng ta đều có cảm nhận về việc này. Hôm nào chúng ta làm việc với tâm vô tư vô cầu thì tâm trạng tự tại an vui, còn hôm nào khắc ý phải thế này, thế kia thì tâm trạng bất an, thậm chí tối ngủ không được.

Những năm đầu khi tổ chức các lễ tri ân Cha Mẹ, buổi tối đến giờ ngủ, tôi vẫn còn suy nghĩ. Tuy nhiên, vài năm sau thì không còn nghĩ ngợi. Năm 2024, hơn 3.500 người đã tham dự lễ tri ân tại Trung Tâm Hội Nghị Quốc gia nhưng trước đó, tôi không hề có sự trù bị, không hề lo lắng mình phải đi xe gì hay chuẩn bị trước bài phát biểu, nên cũng chẳng bị mất ngủ vào đêm hôm trước.

Cho nên, Hòa Thượng nói: ***“Thọ dụng của tùy duyên là tự tại. Thọ dụng của phan duyên là không tự tại. Nếu phan duyên thì tâm của bạn không thanh tịnh. Cho nên tôi thường khuyên bảo các đồng tu rằng nếu muốn chân thật thành tựu nơi Phật pháp cũng là chân thật muốn khai ngộ, chân thật muốn đoạn phiền não, muốn khai trí tuệ thì trước tiên phải đem ý niệm không chế đối với người, đối với vật, đối với việc buông xuống.”***

Đạo lý này tưởng chừng dễ hiểu nhưng làm tới làm lui, chúng ta cuối cùng vẫn bị phan duyên. Sự được mất, hơn thua sẽ làm chúng ta bất an nên phải phan duyên. Cho nên Hòa Thượng mới nói ***“Chiếm hữu là tạo nghiệp. Không chế là mê hoặc”***. Người xưa từng dạy: ***“Trong mạng có nhất định có, trong mạng không nhất định không!”***, nên chúng ta không cần phải không chế, cưỡng cầu, để rồi khổ tâm. Chúng ta nên nhớ rằng, thứ gì không phải là của chúng ta mà muốn sở hữu, rồi định đặt phải thế này thế khác thì đó chính là tạo nghiệp.

Trong mọi sự mọi việc, chúng ta đều có ý niệm không chế và chiếm hữu. Có một anh Phật tử trước đây từng chở tôi đi phóng sanh. Khi vừa lên xe thì anh ấy mắng vợ một trận đã miệng mà không nhớ rằng có Thầy ngồi ở bên. Lúc đó anh ấy nói: ***“Sao với người, con rất lịch thiệp ga lăng mà với vợ thì con không chịu nổi những gì vợ con làm sai?”*** Tôi trả lời là: ***“Vì cô ấy là vợ anh”***. Anh cho rằng đã là vợ thì thuộc sở hữu của anh nên tư tưởng của anh là vợ phải nghe lời, phải nghe theo sự định đặt, không chế của mình. Còn ở bên ngoài anh luôn ga lăng là vì anh không đặt ý niệm không chế và chiếm hữu.

Hòa Thượng chỉ dạy rằng ý niệm không chế đối với người, đối với vật, đối với việc phải buông xuống. Nếu buông như vậy thì khi làm việc chúng ta dụng tâm gì? Dùng tâm ***“Chân thành, Thanh tịnh, Từ bi”*** và khi làm thì như Hòa Thượng nói: ***“Việc tốt cần làm nên làm”***, làm một cách chân thành, không có ý niệm cưỡng cầu.

Tuy vậy, có người tưởng rằng bản thân họ ***“Chân thành”*** nhưng thực ra hành động của họ vẫn có ***“cái của mình”***, mà đã có ***“cái của mình”*** thì sẽ bị phiền não. Họ tưởng rằng họ đang hy sinh phụng hiến cho mọi người nhưng ý niệm bá đồ riêng tư rất nhỏ vẫn đang len lỏi trong họ. Và tuy nhỏ nhưng những ý niệm ***“vì mình, vì cái của mình”*** đó lại có thể không chế, dẫn dắt khởi tâm động niệm, đối nhân xử thế tiếp vật của mỗi người. Từ đây sanh ra mọi sự chướng ngại và thất bại.

Hòa Thượng từng dạy nhiều lần rằng chúng ta hãy để mọi sự được an bài bởi phước báu. Việc chúng ta cần làm là tu tạo phước báu thì từ cây kim, ngọn cỏ đều được an bài một cách chu đáo. Từ lâu, cứ khi nào đi đâu thì tôi chỉ báo với mọi người ngày đi là đã có vé máy bay đặt sẵn, có người đưa rước. Mọi thứ đều có sự an bài.

Có tiền là tôi giao cho mọi người và nói rõ khoản này, khoản kia sẽ dành cho việc gì. Bởi cuộc sống là vô thường, cho nên đây là sự an bài ổn thỏa để chính mình không phải nghĩ ngợi. Thậm chí khi không có tôi, mọi việc vẫn vận hành tốt, Hệ thống Khai Minh Đức vẫn hoạt động bình thường. Mọi nơi đều tự lực một cách tốt đẹp. Nếu chúng ta tự tạo nên sự riêng biệt để bản thân trở nên quan trọng thì đó sẽ chướng ngại chính mình. Chúng ta phải làm sao để có mặt mình cũng tốt mà không có mình cũng tốt.

Tuy nhiên, con người lại không tin điều này! Họ cứ cưỡng cầu, muốn mọi việc phải thế này, thế khác nên hết cả đời họ vẫn bị sự cưỡng cầu dẫn dắt. Cho nên Hòa Thượng dạy chúng ta buông xuống ý niệm không chế mọi người, mọi sự, mọi việc để sống tùy duyên. Việc tốt làm được tốt là do chúng sanh có phước, việc tốt chưa làm được tốt là do chúng sanh thiếu phước.

Ở Hòa Phú, Đà Nẵng, chúng ta vừa lắp điện năng lượng mặt trời, nâng cấp một số cơ sở hạ tầng một cách chần chu để tạo cơ sở vật chất thuận lợi cho các con tham gia lớp Kỹ Năng sống. Đây là do các con có phước. Phước của phụ huynh, của mỗi người tăng lên khi người ta nhìn thấy sự tốt đẹp nơi đó mà khởi lên niệm tri ân. Thậm chí, các con được dạy và khi lớn lên trở thành người tốt, các con hoài niệm tri ân quá khứ tại nơi đây thì mỗi lần như vậy, lại sanh ra phước.

Miền Bắc và miền Trung đã có các cơ sở đào tạo với đầy đủ tư cách pháp lý, nơi đây các con có phước. Vì sao các con có phước như vậy? Vì như Hòa Thượng nói tất cả những người có liên quan không được có ý niệm không chế chiếm hữu. Nếu có ý niệm không chế chiếm hữu thì rất khó. Chúng ta nói ra điều này để cùng tư duy và quán sát. Ở miền Nam thì chưa làm được. Các lớp Kỹ Năng hoạt động không bền vững. Vào thời buổi kinh tế thị trường, phụ huynh chưa quan tâm nhiều đến việc giúp con có kỹ năng, có chuẩn mực đạo đức.

Phụ huynh và các con rảnh thì đến lớp, không rảnh mà bận đi chơi thì liền nghỉ học. Các phụ huynh không hề biết rằng các Thầy Cô, bác bếp thì luôn sẵn sàng, luôn y như vậy, ở đó chờ đợi các con. Nghĩ đến đây mà chúng ta hết sức cảm khái! Người xưa dạy rằng: *“Dạy người không biết mệt mỏi”*. Làm giáo dục thì phải như vậy! Một người hay 100 hay 1.000 người cũng dạy như vậy.

Lúc tôi còn dạy ở Vũng Tàu, tôi đi hơn 80 cây số từ thành phố về đến lớp học là 7 giờ sáng, lúc ăn sáng mọi người mới nói hôm nay nghỉ, không học. Họ nói rằng họ quen nên không ai báo trước cho Thầy giáo. Còn hiện tại, bản thân tôi bao nhiêu năm qua ốm bệnh, mệt mỏi, kể cả covid cũng không làm ảnh hưởng đến lớp học này của chúng ta,

mọi việc vẫn phải diễn ra bình thường. Cho nên, dù là thế nào, người làm Thầy vẫn phải nhiệt tâm, nhiệt thành. Vì thế, chúng ta luôn phải có ý niệm nghĩ đến các Thầy Cô. Đó chính là ý niệm tri ân.

Hòa Thượng nói: ***“Phật đối với người, đối với sự vật, đối với sự việc ở trong tận hư không khắp pháp giới không có ý niệm không chế và nhất định không có ý niệm chiếm hữu. Cho nên Phật giáo hóa chúng sanh là bị động, chúng sanh cần nghe pháp gì thì Phật sẽ nói pháp đó cho chúng sanh. Nếu Thích Ca Mâu Ni Phật chân thật là chủ động thì tôi tin chắc rằng Ngài chỉ giảng mỗi Kinh A Di Đà, nhất định sẽ không giảng các Kinh khác. Đó là chủ động, còn bị động, thì chúng sanh thích nghe pháp gì, Phật sẽ giảng pháp đó cho họ nghe.*”**

***“Chúng sanh có căn tánh vô lượng vô biên, người này thỉnh Phật nói pháp môn này, người kia thỉnh Phật nói pháp môn kia thế là Phật ứng cơ nói pháp, nói ra vô lượng vô biên pháp môn. Vô lượng vô biên pháp môn chính vì vậy mà được nói ra. Nếu như Phật chủ động, vậy thì Phật sẽ nói một pháp môn, pháp môn Tịnh Độ, dạy bạn lão thật niệm Phật cầu sanh Tịnh Độ.*”**

“Trên Kinh Phật nói rằng căn tánh của chúng sanh không giống nhau cho nên khi Phật giúp đỡ tất cả chúng sanh, Ngài cũng phải dùng các phương pháp, phương tiện hoàn toàn khác nhau. Phật phân tất cả chúng sanh làm ba loại căn tánh: Bậc Thượng, bậc Trung, bậc Hạ. Căn tánh bậc Thượng là chúng sanh duyên đã chín muồi nên giảng nói pháp thành Phật để chúng sanh một đời thành Phật. Pháp môn Tịnh Độ là pháp môn một đời thành Phật. Căn tánh chín muồi là gì? Là thiện căn, phước đức, nhân duyên của họ đã chín muồi. Họ ngay trong một đời có thể đi làm Phật. Đối với loại người này phải giảng pháp môn thành Phật cho họ.”

Phật không bảo chúng sanh phải nghe pháp này, pháp kia. Nếu Phật bảo phải nghe như vậy thì việc giáo hóa của Phật là chủ động rồi. Phật mà còn bị động khi giáo hóa chúng sanh, do đó, nếu chúng ta muốn ở trạng thái chủ động thì sẽ gặp chướng ngại, phiền não. Đây là điều đương nhiên rồi! Cho nên trên Kinh Pháp Hoa, Phật mới nói rằng: ***“Vì chúng sanh không thể tiếp nhận pháp Nhất thừa nên ta phải đành phải nói nhị thừa và tam thừa.”*** Nhất thừa là pháp thẳng đến thành Phật. Ngày nay người ta không tiếp nhận nổi pháp Nhất thừa. Cho nên cách Phật độ chúng sanh hoàn toàn bị động. Ngài tùy theo sự tiếp nhận của chúng sanh mà giảng về 5 giới, 10 thiện, để chúng sanh được làm người, được làm thiên nhân. Ngài cũng giảng pháp Thanh Văn, Duyên Giác, A La Hán tu tiểu thừa.

Phật đối với chúng sanh mà còn dùng các phương pháp, phương tiện khác nhau để độ vậy thì chúng ta lại đem cách riêng của mình để bắt người ta phải làm. Đây là sai rồi, là cưỡng cầu, là không chế rồi! Có những người rất thích Văn hóa truyền thống và họ chưa muốn học Phật thì chúng ta phải tạo điều kiện giúp đỡ để họ học Văn hóa truyền thống. Hôm trước tôi còn tặng 80 cuốn sách Những tấm gương đức hạnh Việt Nam cho

một spa nơi những chị em thành lập Hội những người yêu thích những tấm gương đức hạnh. Lớp Kỹ Năng sống ở Hòa Phú, hằng ngày thầy và trò đều học qua zoom những tấm gương đức hạnh Việt Nam.

Cho nên những việc làm tốt đều là thiện. Người có thể hướng đến điều thiện cũng là đã đạt được mong muốn của Phật khi đến thế gian giáo hóa chúng sanh. Đâu phải chúng ta là người niệm Phật thì bắt người khác cũng phải niệm Phật. Nếu làm như vậy thì là không chế, cưỡng cầu rồi.

Người có căn tánh chín muồi là người có thiện căn, phước đức, nhân duyên đầy đủ. Họ ngay trong một đời có thể thành Phật thì họ mới có thể tiếp xúc được pháp môn Tịnh Độ. Người ưa thích học Đệ Tử Quy, chưa muốn niệm Phật mà chúng ta thấy niệm Phật quá tốt rồi bắt họ học theo là sai rồi! Vậy mà có nơi ngăn cản, không cho người học Đệ Tử Quy đến. Có cần thiết như vậy không? Phật còn nói ra vô lượng vô biên pháp môn vì căn tánh của chúng sanh là vô lượng vô biên. Chúng sanh có thể tiếp nhận được pháp nào thì Phật sẽ trao cho họ pháp đó. Đây mới là lòng đại bi của nhà Phật.

Hòa Thượng nói: ***“Các vị nhất định phải hiểu rõ rằng người tiếp xúc được pháp môn này, nếu họ có tín tâm, có nguyện tâm thì đó là căn tánh của chúng sanh chín muồi hay nói cách khác vô lượng kiếp đến nay, hôm nay cơ hội thành Phật của họ đến rồi. Việc này quá là hy hữu, quá là khó có được! Cư sĩ Bàn Tế Thanh đã nói: “Một ngày mà từ vô lượng kiếp mới được gặp”. Ý của Cư sĩ Bàn Tế Thanh muốn nói đến “một ngày” ở đây chính là ngày chúng ta vãng sanh về thế giới Tây Phương Cực Lạc, làm Bồ Tát Bất Thối, chắc chắn sẽ thăng đến thành Phật.***

Hòa Thượng tiếp lời: ***“Các vị hãy thử nghĩ mà xem có rất nhiều người không tin tưởng còn phá hoại thì đó là lẽ đương nhiên. Người không tin tưởng còn phá hoại là vì nghiệp chướng sâu nặng, họ không giống với người một đời sắp được thành Phật. Tuy vậy, Phật thị môn trung bất xả nhất nhân – nhà Phật không xả bỏ bất kỳ ai.”***

Phật không xả bất kỳ ai cho dù họ phỉ báng, gây chướng ngại và cho dù họ làm bất kỳ việc gì thì Phật cũng sẽ chờ đợi họ quay đầu, Phật sẽ dùng pháp thấp nhất để giúp đỡ họ. Có những chúng sanh chỉ thích tu phước để được hưởng phước thì chỉ dạy cho họ pháp tu phước. Đây chính là tùy duyên chứ không phan duyên cưỡng cầu.

Những người chỉ thích ăn thịt thì chúng ta không thể nói với họ rằng ăn thịt là sát sanh. Chúng ta chỉ khuyên họ là đừng trực tiếp sát sanh. Rồi về sau, khi đã có đủ thời gian, chúng ta cũng phải nói sự thật cho họ biết rằng ăn thịt cũng chính là gián tiếp sát sanh. Đó là người không tin, có căn tánh bậc Trung, còn căn tánh bậc Hạ là gì? Là ngay đến thiện căn họ còn chưa có.

Hòa Thượng nói: ***“Người chưa có thiện căn thì phải giúp họ trồng thiện căn. Người có thiện căn rồi thì giúp thiện căn của họ được chín muồi. Còn những người thiện căn đã thật chín muồi rồi, sắp thành tựu rồi thì phải giúp họ đi làm Phật. Pháp***

môn Tịnh Độ là đối với người thiện căn chín muồi mà nói, là giúp một người ngay một đời đi làm Phật. Việc này ở trên Kinh Phật giảng nói rất rõ ràng, chúng ta phải ghi nhớ!” Qua lời chỉ dạy của Hòa Thượng, chúng ta thấy rằng Phật là bị động, không dùng cách không chế, chiếm hữu. Còn chúng sanh thì luôn dùng cách không chế, chiếm hữu là sai rồi!

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!